

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.30>

УДК 346.54

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ ТВЕРДИМ БІОПАЛИВОМ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ¹

Малолітнева В.К.,

доктор юридичних наук,

учений секретар Державної установи

«Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова

Національної академії наук України»

orcid.org/0000-0001-9678-1750

Малолітнева В. К. Система електронної торгівлі твердим біопаливом як засіб забезпечення сталого розвитку: проблеми правового регулювання

Стаття присвячена проблемам правового регулювання створення та функціонування системи електронної торгівлі твердим біопаливом. У дослідженні проведено аналіз останніх ініціатив, зокрема проектів нормативно-правових актів, якими пропонується запровадити таку систему. Наголошено на передбаченому у законопроектах з метою створення гарантованого попиту та пропозиції обов'язкового відсотку як реалізації, так і закупівель твердого біопалива саме у системі електронної торгівлі для визначеного кола суб'єктів, у першу чергу, державної та комунальної форм власності. Аргументовано недоцільність виключення з переліку таких суб'єктів замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі, зокрема: 1) це може негативно вплинути на саму ідею та ціль створення такої системи, адже держава є одним із найбільших покупців; 2) переведення закупівель замовниками у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» у іншу систему електронної торгівлі не суперечитиме основній меті правового регулювання відносин у сфері публічних закупівель, адже принципи функціонування такої системи відповідають принципам здійснення публічних закупівель (принцип недискримінації, конкуренції, прозорості та ефективного використання бюджетних коштів). Крім того, зазначено про розгляд можливості використання Prozorro в якості платформи для системи електронної торгівлі твердим біопаливом, що забезпечить високий ступінь прозорості та взаємозв'язок інформації про всі закупівлі замовників, які є покупцями біопалива; 3) наголошено, що покладення на замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі», які є покупцями твердого біопалива, обов'язку здійснювати закупівлю встановлених обсягів твердого біопалива з використанням системи електронної торгівлі біопаливом виступатиме засобом реалізації цілей та завдань, визначених у програмних та стратегічних документах щодо досягнення Цілі 7 сталого розвитку та виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань.

Ключові слова: сталий розвиток, джерела відновлювальної енергії, тверде біопаливо, біомаса, система електронної торгівлі твердим біопаливом, публічні закупівлі, замовники, правове регулювання.

Malolitneva V. K. Electronic trading system of solid biofuels as a means of ensuring sustainable development: problems of legal regulation.

The present article is dedicated to the problems of legal regulation of the creation and functioning of the electronic trading system for solid biofuels. The paper analyses the latest initiatives, including draft regulations, which propose to introduce the trading system for solid biofuels. Special consideration is given to the mandatory percentage of both sales and purchases of solid biofuels in the e-trading system for a certain list of entities, primarily of state and municipal ownership in order to ensure a guaranteed demand and supply. It is argued that it is not appropriate to exclude contracting authorities that are covered by the Law of Ukraine "On Public Procurement from such list of entities, which is stipulated by the following: 1) it may negatively affect the very idea and purpose of creating such a system, as the State is one of the largest buyers; 2) the transfer of procurement by contracting authorities covered

¹ Стаття підготовлена у межах програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України «Науково-дослідні роботи молодих учених НАН України 2021-2022 рр.» за темою наукового проекту «Концепція правового забезпечення сталого розвитку біоенергетики» (Етап 1. Національний і зарубіжний досвід правового забезпечення сталого розвитку біоенергетики) (№0121U111844).

by Law of Ukraine “On Public Procurement” to another e-trading system will not contradict the main purpose of legal regulation of relations in the field of public procurement, as the principles of such system correspond to the principles of public procurement (principle of non-discrimination, competition, transparency and efficient use of public funds). It is also mentioned that Prozorro could be considered as a platform for an e-trading system for solid biofuels, which will ensure a high degree of transparency and interconnection of information on all purchases of contracting authorities who are buyers of biofuels; 3) it is emphasized that the imposition on contracting authorities covered by Law of Ukraine “On Public Procurement” who are buyers of solid biofuels, the obligation to purchase fixed volumes of solid biofuels using e-trading system will ensure implementation of goals and objectives defined in program and strategic documents for achieving Goal 7 of sustainable development and implementation of Ukraine’s international obligations.

Key words: sustainable development, sources of renewable energy, solid biofuels, biomass, electronic trading system of solid biofuels, public procurement, contracting authorities, contracting entities, legal regulation.

Постановка проблеми. У контексті світових процесів боротьби зі зміною клімату, обмеженості природних ресурсів та необхідності забезпечення відповідальності між нинішнім та майбутніми поколіннями, Україна чітко визначила своїм пріоритетом забезпечення дотримання глобальних Цілей сталого розвитку [1], що наразі відображено і у низці національних програмних та стратегічних документах. Одним із важливих напрямів у цих процесах виступає формування нової моделі енергетичного простору, що передбачає серед іншого забезпечення енергоефективності та нарощування виробництва енергії з відновлювальних джерел. Відповідно до Національної доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» [2] серед завдань Цілі 7 «Доступна та чиста енергія» визначено збільшення частки енергії з відновлювальних джерел у національному енергетичному балансі. Національна економічна стратегія на період до 2030 р. за стратегічною ціллю «Підвищення енергоефективності економіки та забезпечення екологічності енергетичного сектору» серед цільових індикаторів визначає скорочення частки вугільної генерації та формування частки генерації з відновлювальних джерел енергії в загальному виробництві електроенергії на рівні 25%. Важлива роль у даних процесах наразі віддається такому відновлювальному джерелу енергії як біомаса [3].

Енергетична стратегія України на період до 2035 р. зазначає про зростання частки сектору електроенергетичної галузі, який використовує тверду біомасу як енергоресурс. Одним із заходів для збільшення використання біомаси у генерації електро- та теплоенергії планується сприяння створенню конкурентних ринків твердого біопалива. У експертному середовищі наголошується на проблемах відсутності в Україні механізмів для торгівлі біопаливом та пошуку контрагентів, ринкового орієнтира на ціни біопалива, а також невідповідності пропозиції біопалива попиту на нього [4]. Крім того, констатується стихійність та нерозвиненість ринку біомаси, адже закупівлі твердого біопалива здійснюються на різних платформах та за різними правилами залежно від суб’єктного складу відносин [5; 6], у тому числі і у електронній системі публічних закупівель Prozorro відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».

Стан опрацювання проблеми. Проблемам функціонування ринку біопалива в Україні приділяється значна увага серед науковців [7, с. 85-90; 8, с. 76-80; 9, с. 17-18; 10, с. 68-71]. Однак враховуючи останні ініціативи, зокрема, розроблені законопроекти щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива, які будуть проаналізовані у даній статті, важливо визначити та запропонувати потенційні шляхи вирішення проблем, що можуть виникнути у разі прийняття відповідних проектів нормативно-правових актів, що виступатиме метою даної статті.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до проекту Дорожньої карти розвитку біоенергетики в Україні до 2050 року та Плану дій до 2025 року щодо розвитку біоенергетики в Україні [3] з метою впровадження системи електронної торгівлі твердим біопаливом за допомогою електронних аукціонів передбачено розробку та подання Кабінетові Міністрів України проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива. Внесення та розгляд такого законопроекту передбачено Постановою Верховної Ради України про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік.

На сайті Державної регуляторної служби України можна знайти текст проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива», який у 2018 р. був направлений на погодження Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (зараз - Міністерство розвитку громад та територій України) [11]. Проектом Закону визначається порядок функціонування системи електронної торгівлі твердим біопаливом, а також запроваджувалась адміністративна відповідальність за порушення вимог щодо здійснення такої торгівлі. Важливо зазначити, що законопроект передбачав встановлення обов’язкового відсотку як реаліза-

ції, так і закупівель твердого біопалива у системі електронної торгівлі твердим біопаливом для визначеного кола суб'єктів, у першу чергу, державної та комунальної форм власності, зокрема, від 20% загального річного обсягу споживання (виробництва) у 2019 р. до 100% загального річного обсягу споживання (виробництва) у 2023 р. Щодо саме закупівель такий обов'язок було передбачено для суб'єктів господарювання, яким встановлено «зелений» тариф, а також суб'єктів господарювання, яким встановлено тарифи відповідно до частини 4 та/або 5 ст. 20 Закону України «Про теплопостачання». Разом з даним законопроектом було подано Проект Закону України «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива», який 05.11.2018 р. оприлюднено на сайті Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [12]. Даним законопроектом пропонувалось передбачити у тексті Закону України «Про публічні закупівлі» обов'язок замовників, які охоплюються цим Законом, під час закупівель твердого біологічного палива, використовувати систему електронної торгівлі твердим біопаливом та оприлюднювати звіт про укладені договори в системі електронних закупівель. У законопроекті також встановлено обов'язковий відсоток закупівель біопалива з використанням системи електронної торгівлі.

Згідно з пояснювальною запискою до даного проекту Закону, основна ідея запровадження обов'язкового відсотка реалізації та закупівель твердого палива у системі електронної торгівлі полягає у необхідності забезпечення поступового формування попиту і пропозиції та збільшення обсягів виробництва і торгівлі біопаливом у такій системі, що сприятиме встановленню прозорих ринкових цін. Наприклад, у Республіці Литва у 2012 р. з метою організації торгівлі твердим біопаливом створено біржу Baltpool, модель функціонування якої було взято за основу для запровадження системи електронної торгівлі біопаливом в Україні. На законодавчому рівні було запроваджено обов'язок для регульованих енергетичних компаній купувати тверду біомасу через дану біржу: 2014 р. – 10%; 2015 р. – 50%, 2016 р. – 100% [13; 14, с. 22]. Завдяки вжитим заходам та поступовому розвитку конкурентного ринку твердого біопалива, показники обсягів біомаси, придбаної саме через біржу Baltpool, зросли з 1% у 2013 р. до 95% у 2017 р. [4].

При цьому на сайті Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України 08.09.2020 р. оприлюднено новий доопрацьований проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива» [15], який також передбачає встановлення обов'язкового відсотку реалізації та закупівель твердого біопалива у системі електронної торгівлі для визначеного кола суб'єктів. Втім, щодо закупівель такий обов'язок залишається лише для суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері виробництва електроенергії з біологічних видів палива та яким встановлено «зелений» тариф та/або які за результатами аукціону набули право на підтримку, а також суб'єктів господарювання, яким встановлено тарифи відповідно до частини 4 та/або 5 ст. 20 Закону України «Про теплопостачання». При цьому законопроект чітко наголошує, що такий обов'язок не розповсюджується на замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі». Крім того, прямо зазначено, що положення Закону не застосовується до юридичних осіб (підприємств, установ і організацій) та їх об'єднань, що у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» визначені як замовники. Це означає, що замовники згідно із Законом України «Про публічні закупівлі» продовжать здійснювати закупівлю твердого біопалива у електронній системі публічних закупівель Prozorro. При цьому, підтримуючи позицію того, що дана система вже підтвердила свою ефективність, слід зазначити наступне.

У аналітичній записці до вказаного законопроекту [11], яким пропонувалось встановити обов'язок для замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» здійснювати певний відсоток закупівель твердого біопалива саме у системі електронної торгівлі біологічним паливом, серед недоліків використання системи Prozorro зазначено «відсутність гарантій постачання та стандартів на тверде паливо, незначна конкуренція серед постачальників, слабкий вплив на зміну цін». Втім, не погоджуючись із вказаним, вважається, що основною перешкодою у розвитку конкурентного ринку твердого біопалива в межах електронної системи публічних закупівель Prozorro виступає саме обмеженість кола покупців (тільки замовники, визначені Законом України «Про публічні закупівлі»), які можуть брати участь у закупівлях біопалива, на чому наголошують і деякі автори [16, с. 126]. Слід зазначити, що самі публічні закупівлі визнаються та можуть виступати потужним засобом для стимулювання розвитку біоенергетики шляхом надання замовниками переваги «зеленій» енергії [17]. Однак у випадку створення потужного центру торгівлі біопаливом попит лише з боку державних замовників у межах системи публічних закупівель може виявитись недостатнім. При цьому науковці, зазначаючи про обмеження інших суб'єктів ринку біопалива у користуванні можливостями системи публічних закупівель Prozorro, визначають електронну систему торгівлі біопаливом альтернативою та ефективним ринковим стимулом [16, с. 126]. У Рекомендаціях щодо організації ринку твердого біопалива в Україні, підготовлених в межах проекту USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні», також

зазначено про проблему обмеженості суб'єктів, які можуть бути покупцями біопалива, що не сприятиме створенню повноцінного ринку біопалива [18, с. 13, с. 70]. Крім того, відзначаючи позитивні сторони системи Prozorro, автори документу вказують, що обов'язок використовувати Prozorro для державних та комунальних підприємств не створює реальних ринкових умов для саме регулярної торгівлі біопаливом через недостатній накопичений попит на конкретний момент часу.

Деякі автори також наголошують на необхідності внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» шляхом покладення на замовників, які є покупцями твердого біопалива, обов'язку здійснювати закупівлю встановлених обсягів твердого біопалива з використанням системи електронної торгівлі біопаливом [10, с. 71, с. 72].

Вважається за доцільне підтримати дану позицію із наведенням наступних аргументів.

1) Держава в особі відповідних органів влади є одним із найбільших споживачів. Наприклад, у ЄС публічні закупівлі, враховуючи їхні значні обсяги, розглядаються в якості засобу стимулювання виробництва відповідних товарів, робіт та послуг саме за рахунок створення попиту з боку держави [19]. Відповідно до аналізу регуляторного впливу до законопроекту «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива», кількість підприємств, які здійснюють закупівлю твердого біопалива у системі публічних закупівель Prozorro, становить: державної форми власності – 1995, комунальної форми власності – 98 (за даними 2017 р.) [20]. Тобто виключення замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» з процесів стимулювання виробництва та споживання твердого біопалива може загальмувати розвиток ринку біопалива, адже не досягається сама ідея такої реформи – забезпечення гарантованого ринку збуту та споживання, що активізує виробництво біопалива і розвиває конкуренцію.

2) Встановлення обов'язку для замовників, визначених у Законі України «Про публічні закупівлі», здійснювати закупівлі твердих біологічних видів палива саме через окрему систему електронної торгівлі не суперечитиме самій ідеї і цілям правового регулювання відносин, які виникають під час придбання державою відповідних товарів, робіт та послуг. Так, здійснення публічних закупівель відбувається для задоволення потреб суспільства. Втім, враховуючи наявність відповідних провалів ринку (мотиваційні проблеми у відносинах принципала-держави і агентів-державних замовників, асиметричність інформації тощо), які можуть призводити до корупційних проявів та неефективного витрачання державних коштів [21, с. 70-132; 22, с. 133], є необхідність у правовому регулюванні таких відносин, що наразі здійснюється відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі». Тобто регулювання, у першу чергу, спрямовано на визначення «як придбавати», щоб найбільш ефективно задовольнити суспільні потреби шляхом виправлення вказаних провалів ринку.

Зобов'язання здійснювати закупівлі твердого біопалива через іншу електронну систему не передбачатиме просте виведення таких закупівель з-під дії Закону України «Про публічні закупівлі» з метою придбання біологічного палива на неконкурентних засадах. Відповідно до зазначеного законопроекту передбачено проведення електронних аукціонів. Під час закупівлі твердого біопалива у системі електронної торгівлі дотримуються основні принципи здійснення публічних закупівель: 1) принцип недискримінації та рівного ставлення, оскільки законопроект передбачає загальнодоступність та рівні умови участі як для вітчизняних, так і зарубіжних постачальників; 2) принцип прозорості, адже законопроектом передбачено вимоги щодо створення, розміщення та опублікування інформації і документів у системі. Крім того, функціонування такої системи може забезпечувати реалізацію принципу економного та ефективного використання державних коштів. Так, значна кількість учасників сприятиме зниженню та вирівнюванню ціни, на чому наголошують і деякі автори [23, с. 89]. Наприклад, у Республіці Литва, завдяки створенню біржі Baltpool, ринок почав функціонувати більш активно та ефективно, що мало результатом зниження вартості біомаси до 40% у 2015 р. порівняно з 2012 р., а протягом 2014-2016 рр. середня вартість біомаси становила на 5-15% нижче ціни біомаси, придбаної поза біржою [14, с. 22; 24]. Крім того, що буде забезпечено регулювання процедури закупівлі, щоб державні кошти були використані прозоро та ефективно, паралельно це сприятиме реалізації «горизонтальної» цілі [25] із захисту навколишнього середовища. Адже поступове формування попиту і пропозиції може призвести до збільшення обсягів виробництва біопалива, що у свою чергу, відіграватиме істотну роль у переході на екологічно чисту енергію. На додаток до цього шляхом створення рівного доступу до аукціонів і для учасників з інших країн, що також передбачає доступність та прозорість інформації про такі торги для іноземних постачальників, Україна зможе забезпечити не порушення виконання своїх міжнародних зобов'язань у сфері публічних закупівель. Запровадження такого обов'язку для замовників не впливатиме на їхню свободу у виборі «що купувати», тобто визначення предмета закупівлі, а вносить зміни у порядок, який визначає «як купувати».

Слід зазначити, що за повідомленням Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження під час обговорення законопроекту про електронну систему торгівлі біопаливом було наголошено на

доцільності запуску такої системи на платформі системи Prozorro [26]. У даному випадку можна провести певну аналогію із новим порядком проведення концесійного конкурсу в електронній торговій системі (ЕТС) [27]. Так, було прийнято рішення, що адміністраторами залежно від вартості проєктів, що здійснюються на умовах концесії, визначено ДП «Прозорро. Продажі» та ДП «Прозорро». Враховуючи особливості, комплексний та складний характер концесійних конкурсів та самого предмета таких конкурсів, було доопрацьовано додаткові модулі електронних систем Prozorro та Prozorro Sale [28]. При цьому згідно із Законом України «Про концесію» «на відносини, що виникають у зв'язку з вибором концесіонера та виконання концесійного договору не поширюється дія законодавства про публічні закупівлі». Тобто у даному випадку Prozorro використано саме у якості платформи, яка забезпечує необхідний функціонал, конкуренцію та прозорість на всіх етапах конкурсу. У випадку електронної системи торгівлі твердим біопаливом можуть виникнути питання щодо складу покупців, адже відповідно до ідеї створення конкурентного ринку біопалива, зі сторони покупців можуть виступати не лише замовники в розумінні Закону України «Про публічні закупівлі», але і фізичні особи-підприємці та підприємства різної форми власності, які можуть і не бути такими замовниками. Втім, дана платформа є зрозумілою для замовників та забезпечить прозорість і узгодженість інформації про закупівлі замовника відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» та відповідно до Закону про електронну систему торгівлі твердим біопаливом.

3) Розвиток відновлюваних джерел енергії та синхронізація з ініціативою «Європейський зелений курс» визначені серед орієнтирів в економічній політиці у Національній економічній стратегії на період до 2030 р. Крім того, Енергетична стратегія України на період до 2035 року прогнозує збільшення частки біомаси, біопалива та відходів у структурі загального постачання первинної енергії до 6,9% у 2025 році, 8,8% у 2030 році та 11,5% у 2035 році. Концепція «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року, яка була представлена Міністерством енергетики та захисту довкілля [29] і розроблена відповідно до цілей Європейського зеленого курсу, наголошує на: 1) необхідності збільшення сталого виробництва біомаси; 2) повній заміні вугільних електростанцій до 2050 року внаслідок розвитку сонячної та вітрогенерації, електростанцій на біомасі; 3) орієнтації нових ТЕЦ для централізованого теплопостачання на використання біомаси та біогазу; 4) скороченні до нуля споживання вуглецеємних енергоресурсів і максимізувати використання ВДЕ, щоб цей сектор економіки перейшов на повне самозабезпечення енергетичними ресурсами. Зазначені орієнтири та зобов'язання, які визначила для себе Україна у напрямі розвитку «зеленої» енергії, актуалізують питання створення конкурентного ринку твердого біопалива. У цьому контексті слід підтримати позицію А.О. Сошникова, який наголошував, що саме «публічні закупівлі набувають значення превалюючого правового механізму реалізації загальнодержавних програм економічного і соціального розвитку, інших державних цільових програм ... які покликані вирішити конкретні проблеми суспільства, груп населення, територіальної громади чи її частини» [30, с. 95-103]. Встановлення обов'язку замовників здійснювати закупівлі твердого біопалива у електронній системі торгівлі може забезпечити виконання функції таких закупівель як механізму реалізації загальнодержавних програм, зокрема Енергетичної стратегії України на період до 2035 р. Крім того, повідомлення про енергетичну кризу не лише в Україні, а й світі [31] актуалізує питання стабільного енергозабезпечення національної економіки, і активний розвиток ринку біопалива може відіграти важливу роль у даних процесах.

Висновки. Враховуючи важливу роль створення конкурентного ринку твердого біопалива у збільшенні його виробництва та споживання, що сприятиме реалізації «зеленого» енергетичного переходу України, з метою забезпечення відповідності Цілям сталого розвитку, зокрема у напрямі збільшення частки енергії з відновлювальних джерел, слід зазначити наступне.

Вважається за доцільне передбачити участь замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» у системі електронної торгівлі твердими видами біопалива, створення якої визначено опублікованим для обговорення проєктом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива», шляхом встановлення для них обов'язку здійснювати закупівлі відповідних обсягів твердого біопалива саме через таку систему.

Дані пропозиції обумовлені наступним:

1) доведено, що не зважаючи на значний потенціал публічних закупівель у стимулюванні розвитку «зеленої» енергії та високу ефективність системи закупівель Prozorro, обмеженість кола покупців (тільки замовники, визначені Законом України «Про публічні закупівлі») не сприятиме створенню потужного центру торгівлі біопаливом, адже попит лише з боку державних замовників у межах системи публічних закупівель може виявитись недостатнім;

2) виключення замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» з процесів створення системи електронної торгівлі твердими видами біопалива може негативно вплинути на саму ідею та ціль створення такої системи, адже держава є одним із найбільших покупців. Зменшення кількості учасників, для

яких встановлено обов'язкові обсяги закупівель твердого біопалива саме через систему, не забезпечуватиме гарантованого попиту на ринку;

2) переведення закупівель замовниками у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» у іншу систему електронної торгівлі не суперечитиме основній меті правового регулювання відносин у сфері публічних закупівель. По-перше, це не передбачає простого виведення з-під дії Закону України «Про публічні закупівлі» з метою придбання твердого біопалива на неконкурентних основах. Запропонований проєкт Закону про систему електронної торгівлі твердим біопаливом передбачає: а) використання аукціонів з метою визначення найбільш економічно вигідної пропозиції та забезпечення прозорості; б) дотримання принципу недискримінації шляхом забезпечення рівного доступу для всіх учасників, як вітчизняних, так і зарубіжних. По-друге, окреслено положення про розгляд можливості використання системи Prozorro саме в якості платформи для системи електронної торгівлі твердим біопаливом з доопрацюванням відповідних модулів та функціоналу. Це у свою чергу, може забезпечити високий рівень прозорості та взаємозв'язку інформації про всі закупівлі замовника;

3) наголошено, що покладення на замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі», які є покупцями твердого біопалива, обов'язку здійснювати закупівлю встановлених обсягів твердого біопалива з використанням системи електронної торгівлі біопаливом виступатиме засобом реалізації цілей та завдань, визначених у програмних та стратегічних документах щодо досягнення Цілі 7 сталого розвитку із розвитку відновлювальних джерел енергії та збільшення використання біомаси у генерації електро- та теплоенергії, та виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019 р. *Урядовий кур'єр*. 2019. №188.
2. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=938d9df1-5e8d-48cc-a007-be5bc60123b8&tag=TSiliStalogoRozvitku>.
3. Дорожня карта розвитку біоенергетики в Україні до 2050 року і План дій до 2025 року: Проєкт. URL: <https://uabio.org/wp-content/uploads/2020/11/Zvit-D5.-Dorozhnya-karta-rozvytku-bioenergetyky-v-Ukrayini-do-2050-roku-i-Plan-dij-do-2025.pdf>.
4. Пастух А. Перспективи створення конкурентного ринку біопалива в Україні. Презентація. *Біоенергетична асоціація України*. URL: <https://uabio.org/wp-content/uploads/2018/05/pastukh-uabio-biofuel-marketn-infoday-forbio-cherkasy-16052018.pdf>.
5. Тверде біопаливо. *Українська енергетична біржа*. URL: <https://www.ueex.com.ua/auctions/biofuel/>.
6. Торги біопаливом. *Аграрна біржа*. URL: <https://agrex.gov.ua/bio/>.
7. Гелетуха Г.Г., Железна Т.А., Баштовий А.І. Створення конкурентного ринку біопалива в Україні. Частина 1. *Промислова теплотехніка*. 2017. Т. 38. № 3. С. 85-90.
8. Гелетуха Г.Г., Железна Т.А., Баштовий А.І. Створення конкурентного ринку біопалива в Україні. Частина 2. *Промислова теплотехніка*. 2017. Т. 39. № 4. С. 76-80.
9. Гелетуха Г.Г., Олійник Є.М. Як система електронної торгівлі біопаливом забезпечить якість біопалива в Україні. *Біоенергетика*. 2018. №2(12). С. 17-18.
10. Пастух А. Правове регулювання формування та функціонування системи електронної торгівлі твердим біопаливом в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 68-71.
11. Державна регуляторна служба. URL: <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/14833-07.11.18.pdf>.
12. «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива: Проєкт Закону України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskisty/proekt-zakonu-ukrayini-pro-vnesennya-zmin-do-statti-2-zakonu-ukrayini-pro-publichni-zakupivli-shhodo-rozvytku-torgivli-tverdimi-biologichnimi-vidami-paliva-2/>.
13. Lithuanian district heating sector: present situation and future of the Lithuanian energy market. *Ministry of Energy of the Republic of Lithuania*. 2015. URL: http://www.lsta.lt/files/events/2015-09-29_Danijos%20ambasados%20renginys/01_Energetikos%20ministerija,%20V.%20Macevicius.pdf.
14. Гелетуха Г.Г., Железна Т.А. Створення конкурентного ринку біопалива в Україні: аналітична записка. *Біоенергетична асоціація України*. 2017. URL: <https://uabio.org/wp-content/uploads/2017/03/position-paper-uabio-18-ua.pdf>.
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку торгівлі твердими біологічними видами палива. URL: <https://saee.gov.ua/uk/documents/3599>.
16. Якубів В.М., Максимів Ю.В., Григорук І.І. Класифікація інструментів державної стимуляційної політики розвитку ринку біопалива. *Регіональна економіка*. 2018. № 4. С. 122-130.

17. Kunzlik P. The procurement of “green energy”. In S. Arrowsmith and P. Kunzlik (Eds.), *Social and Environmental Policies in EC Procurement Law: New Directives and New Directions*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511576041.012>.
18. Рекомендації щодо організації ринку твердого біопалива в Україні: проєкт USAID «Муниципальна енергетична реформа в Україні». 2017. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00SRRT.pdf.
19. Public procurement for a better environment: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM (2008) 400 final;
20. Проект Закону України «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» щодо розвитку торгівлі твердими біологічним видами палива»: аналіз регуляторного впливу. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/Analiz-regulyatornogo-vplivu4.pdf>.
21. Trepte P. *Regulating Procurement. Understanding the Ends and Means of Public Procurement Regulation*. USA : Oxford University Press, 2004. 411 p.
22. Мельников О.С. Особливості публічних закупівель як об'єкта державного регулювання економіки. *Theory and Practice of Public Administration*. 2016. № 1(52). С. 129-135.
23. Гончарук Т., Гончарук І. Перспективи розвитку ринку біопалива в Україні. Фінансово-економічний розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: матеріали міжнар. Наук.-практ. конф. 28 березня 2019 р. (ЛТЕУ, м. Львів). Тернопіль: Крок, 2019. С. 87-90.
24. Савчук С., Домбровський О., Корсакайте Д., Гелетуша Г. Електронна торгівля біопаливом: можливості для України. *Економічна правда*. 2018. 24 квітня. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/04/24/636278/>.
25. Arrowsmith S. Horizontal policies in public procurement: a taxonomy. *Journal of public procurement*. 2010. Vol. 10. Issue 2. P. 149–186.
26. Сергій Савчук: Законопроекти щодо запуску електронної торгівлі твердим біопаливом обговорили із профільними органами влади та учасниками ринку. *Держенергоефективності*. 2018. URL: <https://saee.gov.ua/uk/news/2664>.
27. Про порядок проведення концесійного конкурсу та конкурентного діалоги в електронній торговій системі: Постанова КМУ від 20.08.2021 р. № 909. *Урядовий кур'єр*. 2021. № 167.
28. Прозорро концесії. URL: <https://prozorro.gov.ua/prozorro-concessions>.
29. Концепція «Зеленого» енергетичного переходу України. *Міністерство енергетики та захисту довкілля*. URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/21012020/pdf_зелена%20концепція.pdf.
30. Сошников А.О. Щодо вдосконалення планування публічних закупівель на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях в умовах децентралізації. *Юридичний вісник*. 2019. № 4: С. 95-103. <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.975>.
31. Світова енергетична криза глибошає. Спочатку не вистачало газу, а тепер ще й нафти. BBC news. Україна. 15 жовтня 2021 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-58925652>.